

EU/414/2026
EU/414/2026-UM-6

Päivämäärä 8.5.2026

Ulkoministeriön asiantuntijalausunto asiassa E 19/2026 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt ulkoministeriöltä lausuntoa asiassa E 19/2026 vp, koskien komission tiedonantoa Euroopan parlamentille ja neuvostolle Euroopan unionin viisumipolitiikkastrategiasta. Ulkoministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

On huomionarvoista, että kyseessä on ensimmäinen unionin viisumipolitiikkaa koskeva strategia-asiakirja. Strategia jakautuu kolmeen osaan: turvallisuutta vahvistava viisumipolitiikka, taloutta ja kilpailukykyä vahvistava viisumipolitiikka sekä jäsenvaltioiden tukeminen nykyaikaisilla viisumityökaluilla. Ulkoministeriö tukee strategian ja komission tavoitetta edistää EU:n viisumipolitiikalla niin Euroopan talouskasvua, vaurautta ja kilpailukykyä kuin Euroopan turvallisuuttakin. Ulkoministeriö korostaa, että viisumi- ja maahantulopolitiikassa on noudatettava ihmisoikeus- ja muita kansainvälisiä sopimuksia ja oikeusvaltioperiaatetta sekä huomioitava Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittiset tarpeet ja tavoitteet kahdenväliseen yhteistyöhön ja kumppanuuksiin kolmansien maiden kanssa.

Ulkoministeriön näkemyksen mukaan viisumipolitiikkaa olisi jatkossa hyödynnettävä paremmin EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan strategisena välineenä huomioiden myös muuttuva maailmantilanne ja korostuvat geopoliittiset haasteet. Ulkoministeriö pitää tärkeänä, että komissio tekee viisumipolitiikkastrategiassa mainitun EU:n viisumisäännöstön muutosehdotuksen, jolla voitaisiin reagoida kolmasmaasuhteiden vakavaan heikentymiseen, kuten kolmansien maiden vihamielisiin toimiin. Kyseisen muutosehdotuksen tarkoituksena olisi mahdollistaa rajoittavien toimien (esimerkiksi viisumien myöntämisen keskeyttäminen) kohdentaminen kolmannen maan tiettyihin viisumihakijoihin, kuten ei-välttämättömässä tarkoituksessa matkustaviin, kolmasmaasuhteiden vakavan heikentymisen tilanteessa. Näin voitaisiin reagoida vahvemmin myös viisumipolitiikan keinoin esimerkiksi Venäjän laittoman hyökkäyssodan kaltaisiin ughiin.

Edellä mainittu uudistus on ulkoministeriön näkemyksen mukaan tärkeä paitsi poliittisena signaalina ja mahdollisuutena reagoida viisumipolitiikan keinoin kolmasmaasuhteiden vakavaan heikentymiseen, myös Schengen-alueen turvallisuuden vahvistamiseksi ja unionin yhtenäisyyden varmistamiseksi viisumipolitiikan alalla suhteessa kolmansiin maihin. Viisumipolitiikan ja jäsenvaltioiden viisumimenettelyjen yhdenmukaisuuden edistäminen on keskeistä siitäkin syystä, että yhden Schengen-maan myöntämä Schengen-viisumi on viisumi koko Schengen-alueelle. On huomionarvoista, että valtioneuvosto on jo vuosina 2022 ja 2023 periaatepäätöksillään päättänyt kansallisesti rajoittaa Venäjän kansalaisten ei-välttämätöntä maahantuloa Suomeen ja Suomen kautta muualle Schengen-alueelle (valtioneuvoston periaatepäätös UM/2022/199 ja valtioneuvoston periaatepäätös UM/2023/123).

Ulkoministeriö kannattaa EU:n viisumisäännöstön tarkistamista kolmansien maiden kanssa

tehtävän takaisinottoyhteistyön tehostamiseksi. Viisumisäännöstö sisältää jo mahdollisuuden asettaa rajoittavia toimenpiteitä (kuten toistuvaviisumien myöntämisen keskeyttäminen, viisumihakemusten käsittelyaikojen pidentäminen sekä viisumimaksujen korottamisen) tilanteessa, jossa kolmannen maan yhteistyö sen omien kansalaisten palautuksessa ja takaisinotossa ei katsota riittäväksi. Ulkoministeriö katsoo tärkeäksi varmistaa kyseistä sääntelyä uudistettaessa, että mahdolliset uudet toimenpiteet ovat tehokkaita, oikeasuhtaisia ja käytännössä sovellettavissa. Ulkoministeriö korostaa, että palautus- ja takaisinottoyhteistyön toimeenpanossa on vältettävä tarpeetonta haittaa unionin poliittisille ja kaupallistaloudellisille suhteille kolmansien maiden kanssa. Ulkoministeriö pitää hyvänä komission aikomusta valvoa tehokkaammin kolmansien maiden kanssa tehtyjä viisumivapausjärjestelyitä ja uudistaa viisumivapauden myöntämistä kolmansille maille koskevia arviointikriteereitä. Tähän mennessä viisumivapaus on myönnetty 61 EU:n ulkopuoliselle maalle sekä Hongkongille, Macaolle ja Taiwanille.

Ulkoministeriö pitää tärkeänä, että viisumipolitiikkastrategia sisältää tavoitteita unionin kilpailukyvyyn ja talouskasvun, laillisen matkustamisen ja maahantulon sekä yritys- ja innovaatiotoiminnan edistämiseksi. Näiden tavoitteiden kannalta viisumiprosessien sujutus, nopeus ja saavutettavuus sekä viisumimenettelyjen digitalisointi ovat erittäin keskeisessä roolissa. Ulkoministeriön näkemyksen mukaan olisi hyvä pyrkiä löytämään unionin tason ratkaisuja tilanteisiin, joissa tiettyihin erityisryhmiin kuuluvilla henkilöillä, kuten kiertävillä taiteilijoilla tai kilpaurheilijoilla, on perustellusta syystä tarve oleskella jäsenvaltioiden alueella yli lyhytkestoisen Schengen-viisumin sallitun oleskeluajan.

Ulkoministeriö toteaa, että tulevina vuosina turvallisuuden, talouden ja kilpailukyvyyn vahvistamisen kannalta merkittävässä roolissa tulevat olemaan unionin mittava tietojärjestelmiä yhteen tuova kokonaisuus (ns. interoperability) ja menettelyjen digitalisoiminen. EU:n sisäasioiden tietojärjestelmien (kuten rajanylitystietojärjestelmä EES, Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmä ETIAS sekä uudistettu viisumitietojärjestelmä VIS) kehittämisen ja järjestelmien yhteen tuomisen voidaan arvioida sekä lisäävän Schengen-alueen turvallisuutta, että sujuvoittavan viisumimenettelyitä. Ulkoministeriö katsoo, että viisumipolitiikkastrategiassa mainittu EU:n raja- ja merivartiovirasto Frontexin vahvempi tuki jäsenvaltioille viisumiprosessissa esimerkiksi koulutuksen ja riski- ja maa-analyysien tuottamisen kautta olisi hyödyllistä Suomen kaltaiselle pienelle EU-/Schengen-maalle ja voisi helpottaa Suomen ulkomaanedustustoissa tehtävää viisumihakemusten käsittelyä ja parantaa Schengen-maiden tekemien viisumipäätösten laatua ja johdonmukaisuutta.

Kokonaisuudessaan EU:n viisumipolitiikkastrategiaa voidaan ulkoministeriön näkemyksen mukaan pitää kattavana huomioiden sen sisältämät turvallisuuden, talouden ja kilpailukyvyyn vahvistamiseen liittyvät toimenpidesuunnitelmat ja tavoitteet. Viisumipolitiikan strateginen painoarvo muuttuvassa maailmantilanteessa on huomioitu strategiassa hyvin. Komissio on ilmoittanut tekevänsä strategiaan pohjautuvan EU:n viisumisäännöstön muutosehdotuksen mahdollisesti jo vuoden 2026 aikana.

Yksikönpäällikön sijainen

Suvi Järvelä-Hagström

Oikeudellinen erityisasiantuntija

Linnea Viherkenttä

Liitteet

-

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi